

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. Ex doctrina D. Augustini & Sancti Thomæ solvuntur argumenta
articulo præcedenti proposita,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

*Nec vitii pœnam deberi, aut premia laudi,
Si vel naturam obstrictam mala velle necesse est,
Vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
Nunquid non eadem sapiunt, eademque perorant,
Vestri illi quorum ructatis verba magistri?
Sed quia consimili cognata superbia gestu
Prosilit, & vobis nunc responderetur, & illis.*

Et capite 28.

*Hoc itaque arbitrium, cum sanat gratia, tolli
Dicitis, & periri, vitâ aspirante putatis.
Quid mirum rabido si corde phreneticus aeger,
Morbi amat, & pellic medicum cognoscite tandem.
Antiqui commenta doli, & desuescite captas
Aures vipereo rursus præbere susurro.
Parcite de fractis præcæpere noxia poma
Arbitrij ramis, non hæc vos esca reformat.
Nec speciem Angelici nutrit cibis iste decoris.
Sed veitorum avidos, & terrâ bile iumentes,
De fastidia procul abripit arbore vita:
Huius ope & fructu vescendum est, ut revalescens
Languida mens, etiam proprijs bene viribus uti
Possit, & in Christo inveniat quod perdidit in se.*

ARTICVLVS V.

*Ex doctrina Divi Augustini & Sancti
Thomæ solvuntur argumenta arti-
culo præcedenti proposita.*

Licet præcipua Adversariorum argumenta, facile solvi possint ex doctrina articulis præcedentibus tradita: nihilominus ut magis constet nostram doctrinam non esse novam, nec aliunde quam ex purissimis utriusque Sancti Doctoris fontibus fuisse desumptam, ex illis etiam hauriemus solutionem omnium argumentorum, quæ articulo præcedenti proposita sunt.

§. III.

Solvitur primum argumentum.

109.

AD primum ergo dicendum est, duplex in rebus humanis posse distingui fatum. Unum Ethnicum & profanum, à Gentibus olim confectum. Aliud Christianum & Catholicum, à D. Augustino & S. Thoma receptum. Primum est libertati contrarium, & necessitatem antecedentem & absolutam in rebus humanis inducens. Secundum verò libertati non præiudicat, sed potius eam fovet, perficit, firmat, & causat; nec aliam necessitatem, quam infallibilitatis & consequentiæ, quæ libertati non adversatur, inducit. Denique fatum primo modo sumptum, consistit in quadam concatenatione & coordinatione causarum naturalium, omnino inflexibili & immutabili, sive in quadam dispositione siderum seu constellationum, ex qua Gentiles exillabant omnia in rebus humanis contingere; & ab illa non solum actus & eventa, sed etiam ipsas nostras voluntates pendere, ut refert D. Augustinus libro 2. ad Bonifacium cap. 6. Fatum verò in secunda acceptione, nihil aliud est quam divina providentia, æterno & immutabili suo decreto præordinans, prædefiniens, & prædeterminans omnia quæ fiunt in mundo, fieri juxta naturam & conditionem causarum secundarum à quibus proveniunt. Ut enim ait S. Augustinus apud Prosperum, sententia 8. *Divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque mo-*

Tom. I.

Ationum: nihil enim fit visibiliter & sensibiliter quod non de invisibili & intelligibili summi Imperatoris aula, aut iubeatur, aut permittatur, secundum inestimabilem iustitiam premiorum, atque pœnarum, gratiarum, aut retributionum; in ista totius creatura amplissima quadam, immensaque republica.

In hac ergo secunda acceptione admittere fatum non inconvenit, sed pium & catholicum est, & doctrina D. Augustini & D. Thomæ omnino consonum: quamvis non debeamus hoc nomine uti, ne conveniamus cum Gentilibus: ut docet idem Augustinus libro 2. contra duas Epist. Pelagianorum, qui, ut ostendimus §. præcedenti, illum S. Doctorem, Manichæum, & fatalium decretorum assertorem appellabant, unde cap. 5. sic ait: *Nec sub nomine gratia fatum asserimus, quia nullis hominum meritis Dei gratiam dicimus antecedere: si autem quibusdam, omnipotentissimam Dei voluntatem placeat fati nomine nuncupare, prophanas quidem verborum novitates devitamus, sed verbis contendere non amamus.*

Idem asserit S. Thomas quodlib. 12. quæst. 3. art. 4. ubi hanc pertractans quæstionem: *Vtrum omnia subsint fato?* inquit: *A providentia Dei omnia sunt prædeterminata & ordinata.* Et in hæc acceptione docet posse concedi quod omnia subiunguntur fato: juxta illud Boëtij, *Fatum est immobilis dispositio rebus mobilibus inhaerens.* Addit tamen non esse utendum hoc nomine, quia cum Gentilibus, nec nomina convenit habere communia. Unde Augustinus: *Si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat, linguam corrigat, & non dicat fatum, sed Providentiam Dei.*

Item 1. parte quæst. 116. art. 3. quærit *an fatum sit immobile?* Et huic quæstioni sic respondet: *Dicendum quod dispositio secundarum causarum, quam fatum dicimus, potest dupliciter considerari. Vno modo secundum ipsas causas secundas, quæ sic disponuntur seu ordinantur. Alio modo per relationem ad primum principium à quo ordinantur, scilicet Deum. Quidam ergo posuerunt ipsam seriem, seu dispositionem causarum esse secundum se necessariam, ita quod omnia ex necessitate contingerent, propter hoc quod quilibet effectus habet causam, & causâ positâ necesse est effectum poni: Sed hoc patet esse falsum per ea quæ supra dicta sunt. Alij verò è contrario posuerunt fatum esse mobile, etiam secundum quod à divina Providentia dependet: unde Egyptij dicebant quibusdam sacrificiis fatum posse mutari, ut Gregorius Nisænus dicit: Sed hoc supra exclusum est, quia immobilitati divine Providentia repugnat. Et ideo dicendum, quod fatum secundum considerationem secundarum causarum mobile est, sed secundum quod subest divina Providentia, immobilitatem*

Esortitur, non quidem absolute necessitatis, sed conditionate, secundum quod dicimus hanc conditionalem esse veram, si Deus præcivit hoc futurum, erit. Unde cum Boëtius dixisset fati seriem esse mobilem, post pauca subdit; *quæ tamen ab immobilis providentia proficiatur exordiis, ipsamque immutabilem esse necesse est.* Hæc S. Thomas: in quibus verbis tria ponderanda sunt, quibus decreta indifferentia & Molinistica penitus jugulantur. In primis enim asserit S. Doctor, quod *omnia sunt à divina Providentia prædeterminata, & præordinata.* Secundò docet posse concedi à Catholicis omnia subijci fato, dummodo nomine fati intelligatur divina providentia, omnia quæ

MMm

fiunt in mundo prædeterminans, ac prædefiniens. Tertiò ait quòd fatum secundum considerationem causarum secundarum mobile est, sed secundum quòd subest divinæ Providentiæ, immobilitatem fortitur. Hæc autem cum decretis indifferentibus non posse cohærere, quis non videat? Quis enim dixerit à decreto indifferenti, à voluntate creata determinabili, & consensum ac determinationem liberi arbitrij supponente, vel expectante, actus nostros liberos esse prædeterminatos, præordinatos, ac prædefinitos? Quis etiam, nisi stupidus aut insanus, decreta illa indifferentia, adeò libertatis amica, mitia, benigna, blanda, suavia, ac temperata (ut loquuntur Adversarij) aunderet nomine fati appellare; & asserere ex huiusmodi decretis fatum quoddam in rebus humanis induci? cum potiùs ipsi Adversarij talia decreta in Deo fingant, ut à rebus humanis fatum omnino excludant, quòd induci putant à decretis absolutis, determinatis, & de se efficacibus, quæ idcirco Lessius, ut suprà vidimus, *ferrea, adamantina, fatalia, & inflexibilia* appellat. Denique quomodo verificari potest, quòd fatum, secundum quòd subest divinæ Providentiæ, immobilitatem fortitur, ut loquitur S. Doctor, si illa concurrat cum causis liberis decreto tantum indifferenti & conditionato, & à voluntate creata determinationem supponente, vel expectante: Certè hac in parte dubitare de mente & doctrina D. Thomæ, illique decreta indifferentia affingere, est tenebras Soli offundere: vel, ut aiunt, in meridie cœcutire.

IIO. Dices primò cum Petro à S. Joseph, in Opusculo quòd *defensionem D. Thomæ* appellat: D. Thomas loco suprà relato, in fato secundum quòd subest divinæ Providentiæ, immobilitatem & necessitatem quandam agnoscit, non absolutam, sed conditionalem: secundum quòd dicimus (inquit S. Doctor) *hanc conditionalem esse veram: si Deus præscit hoc futurum, erit*. Ex quo infert præfatus Author, secundum doctrinam D. Thomæ, decretum & providentiam Dei supponere præscientiam futurorum, & inniti scientiæ mediæ.

III. Sed facilè respondetur, quòd quando S. Thomas ait, fatum secundum quòd subest divinæ providentiæ, non inducere necessitatem absolutam, sed conditionalem, solùm intendit docere, ex illo non tolli aut lædi libertatem, nec induci in rebus humanis aliam necessitatem, quàm hypotheticam & consequentem, quæ libertati non præjudicat. Nam licet æternum divinæ providentiæ decretum, antecedit determinationem, & liberum consensum nostræ voluntatis; quia tamen illum antecedit per modum causæ, & primi principij, & veluti primæ radices totius libertatis & contingentiæ quæ est in rebus creatis, ut docet idem S. Doctor locis suprà relatis, est eminenter seu æquivalenter consequens, ac proinde necessitatem tantum consequentem & hypotheticam in rebus humanis inducit, ut alibi fufius exponemus. Unde quando S. Thomas subdit, quòd tale decretum habet necessitatem quandam conditionalem, secundum quòd dicimus *hanc conditionalem esse veram: si Deus præscit hoc futurum, erit*: non loquitur de præscientia independente à decreto, illudque antecedente, quæ scientia mediæ appellatur, sed de præscientia fundata in decreto, eique innixa: ut patet ex his verbis quæ immediatè subjungit: *Vnde cum Boëtius dixisset fati seriem esse*

A *mobilem, post pauca subdit: quæ tamen ab immobilis providentiæ profisciscatur exordiis*. Quibus verbis, fati, ut divinæ providentiæ subest, firmitatem ac immobilitatem, cum Boëtio, reducit in immobilis providentiæ exordia, & causalitatem, non verò in præscientiam futuri consensûs.

Addo quòd, si D. Thomas vellet decretum divinæ providentiæ, supponere præscientiam futurorum, & inniti scientiæ mediæ, non diceret quòd à divina Providentiæ omnia sunt *PRÆDETERMINATA*, sed potiùs quòd ab illa omnia sunt *POSTDETERMINATA*: siquidem ejus decretum non antecederet, sed præsupponeret determinationem voluntatis create, ac proinde non prædeterminatio, sed postdeterminatio dici deberet.

Dices secundò cum eodem Authore ibidem, *Rigidissimi fati assertores inter Ethnicos, non aliam in actibus nostræ voluntatis necessitatem agnoscebant, quàm quæ oritur ex causa, quæ amovere, vel ejus operationem impedire, non sit in nostra potestate*. Non enim dubitabant, quin si variaretur decretum Dei, aut constellatio, effectus, etiam qui alioqui iis positus erant inevitabiles, mutationi essent obnoxij. Vnde *Ægyptij*, ut notat S. Thomas, *conabantur sacrificijs & precibus Deos flectere ad mutationem decreti, ut ex consequenti eorum fata in melius commutarentur*. Quo ipso existimabant fata in sensu diviso esse evitabilia, inevitabilia autem in sensu composito *duntaxat*. Cum ergo homo non possit avertere à se physicam prædeterminationem, & eà postea non possit non agere, sed necessario agat in sensu composito, ut expressè fatentur Adversarij; concipi non potest, quæ ratione illi reipsa non admittant fatum illud propositum immobile & inevitabile, quòd S. Thomas lococitato rejicit, & cum eo omnes Catholicæ: etsi linguam corrigant, nec dicant à se admitti fatum, aut necessitatem, sed providentiam.

Respondeo quòd rigidissimi fati assertores inter Ethnicos admittebant fatum ortum ex causis naturalibus & necessariis, quales sunt constellationes siderum, & cursus planetarum, quæ non possunt movere & determinare voluntatem ad unum per modum liberi, sicut ejus natura exposcit, sed solùm ad unum per modum naturæ, sicut determinantur res naturales & necessariæ. Unde cum tali fato non potest stare, & conjungi, seu componi libertas, & potentia ad oppositum, ac proinde ut voluntas sit libera, & potens ad oppositum, necessariùm est tale fatum mutari, seu dividi, & amoveri à voluntate creata. Decretum verò prædeterminans, non solùm procedit à primo libero, sed etiam à prima totius libertatis & contingentiæ radice, & causa, efficacia scilicet infinita divinæ voluntatis: unde cum causa non tollat aut destruat effectum, sed potiùs illum inferat, ponat, efficiat, ac perficiat, tantum abest quòd libertas & potentia ad oppositum, cum tali decreto cohærere & componi non possit, quin potiùs sine illo non potest poni in rerum natura, libera determinatio nostræ voluntatis, ut suprà ostendimus.

Addo etiam, esse aliud notabile discrimen inter decretum prædeterminans, & fatum rigorosè sumptum, quòd Gentiles olim admittebant. Istud enim erat à causis omnino extrinsecis voluntati create, scilicet à sideribus & corporibus cœlestibus, ut suprà vidimus ex Augustino. Illud verò procedit à Deo, qui cum sit Author & prin-

cipium animæ & voluntatis, & intimè illi conjungatur, veluti anima ipsius animæ, & principium in quo vivimus, movemur, & sumus, ut dicitur Actorum 17. non reputatur tanquam agens extrinsecum respectu nostræ voluntatis, ut alia agentia creata, sed inter causas internas illius computatur, *magisque habet*, ut ait Augustinus, *in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*. Et ideo licet fatum Gentilium cogeret voluntatem, eique violentiam & necessitatem inferret, non tamen decretum prædeterminans. Unde S. Thomas varijs in locis docet, voluntatem creatam, ratione libertatis sibi indite, non posse ab aliquo agente extrinsecò determinari, & inclinari: excipit tamen ipsum Deum, qui est causa & author ipsius voluntatis, & qui, ut diximus, inter causas internas illius computatur: ut videri potest, contra Gent. cap. 88. & 1. p. quæst. 83. art. 1. ad 5. & quæst. 109. art. 4. ad 1. ubi sic habet: *Illud quod movetur ab altero dicitur cogi, si moveatur contra inclinationem propriam: Sed si moveatur ab alio quod sibi dat propriam inclinationem, non dicitur cogi: sicut grave cum movetur deorsum à generante, non cogitur. Sic igitur Deus movendo voluntatem, non cogit ipsam, quia dat ei eius propriam inclinationem.*

215. Non est etiam omitendum, prædictum Petrum à S. Joseph, toto illo Opusculo, quod *D. Thomæ defensionem* appellat, & quod verius ejus impugnatio diceretur, perpetuà hallucinatione & æquivocatione laborare, ex prava ac perversa sensus compositi & divisi intelligentiæ & explicatione, quam affingit Thomistis, & quam hault ex fontibus Molinistarum, eodem æquivocationis morbo hac in parte laborantium. Existimat enim, sensum compositum Thomistarum in eo consistere, quòd stante & composità prædeterminatione ad amorem v. g. cum voluntate creata (id est quando illa stat, & in voluntate remanet) voluntas non potest non amare: quasi talis prædeterminatione auferat à voluntate potentiam ad non amandum, vel illam liget, aut impediatur. Sensum verò divinum sic esse intelligendum: ut ablatà, divisà, separatà, & veluti excusà prædeterminatione à voluntate creata; tunc tantum, & non alias possit non amare, & habeat facultatem ad oppositum. Hunc pravam sensum ille Author toto illo opusculo imponit Thomistis, cum Suarez, Vazque, Molina, Lessio, Meratio, & alijs Societatis Scriptoribus, quorum nullus quem viderim, hanc celebrem distinctionem, ex qua pendet intelligentiæ & resolutionis hujus difficultatis, rectè exposuit, vel intellexit: ut abibi latius ostendimus, & apertè demonstrat unus ex studentibus nostri Conventus Tolosani, in opusculo de vera & legitima intelligentiæ sensus compositi & divisi, edito Parisiis 1638.

Horum ergo vestigijs inhærens Petrus à S. Joseph, in eundem scopulum impingit, & ex prava ac perversa hujus distinctionis intelligentiæ, plures in præfato opusculo Thomistis affingit absurditates & falsitates: *Ut voluntatem non posse dissentire divinæ motioni. Non posse illi resistere. Illà posità non remanere in voluntate creata potentiam ad oppositum, sed solum illà separatà, & veluti divisa ac semotà. Ab illa voluntatem creatam moveri necessariò, ineluctabiliter, irresistibiliter, &c. Ex ea oriri inevitabile fatum, destrui libertatem arbitrij, antecedentem necessitatem induci, & similia monstra, figmenta, ac somnia, quæ ille Author in sua effingit imaginatione. Unde tandem in fine illius opusculi, quasi ovans ac*

Tom. I.

A triumphans exclamat: *Prædeterminationem physicam non esse pressius emungendam: periculum enim esset, ne illa simul cum sanguine brevi animam efflaret.*

Verùm hæc verba sunt, & inanes foliorum sonitus, ac ridiculi & pueriles triumphi. Tantùm abest quòd in illo Opusculo præmotionem physicam graviter, & usque ad sanguinem, Author ille vulneraverit, eamque, ut existimat, ad extremas angustias redegerit, ultimumque vulnus ei inflixerit, quin imò nec primam illius cutem attigit: ipsius enim gladius plumbeus est, ejusque in Thomistas impetus, debilis, ac cæcus, pluraque supponens, & non probans, quæ à Thomistis constantissimè negantur, & quæ ab illorum principiis & doctrina sunt penitus aliena, ut fuse ostendimus in Tractatu de actibus humanis disp. 6. art. 2. §. 12. & sequentibus, ubi omnia quæ ille Author in prædicto opusculo ex S. Thoma nobis objicit, dilucidè referemus ac refellemus.

§. II.

Alia argumenta solvuntur.

116. Licet ex dictis §. præcedenti facile solvi possit secundum argumentum Adversariorum supra expositum, quod petitur ex libertatis laesione, quam illi contendunt sequi ex decretis absolutis & ex se efficacibus, quæ Thomistæ cum S. Doctore supra relato prædeterminantia appellant. Ut tamen illis abundè, & de toto rigore justitiæ satisfaciamus, in forma respondeo, negando Antecedens; ad cujus probationem, concessa Majori, nego Minorem. Ad probationem Minoris, in primis dici potest quòd licet liberum arbitrium non habeat dominium super divinum decretum, & connexionem indissolubilem quæ intercedit inter decretum & actum voluntatis create, prout talis connexio se tenet ex parte Dei, tanquam primi liberi, primique determinantis: habet tamen dominium in illam, prout se tenet ex parte consensûs liberi, dependentis à voluntate creata, tanquam à secundo libero, & secundo determinante.

117. Secundo responderi potest, de ratione quidem primi liberi esse habere absolute in sua potestate & dominio omnia prærequisita ad agendum, non autem de ratione secundi liberi. Ratio disparitatis est evidens, nam primum liberum est prima causa suæ determinationis & electionis, ac proinde habet in illam dominium supremum & absolutum, & à quocumque alio omnino independens. Secundum verò liberum est solum causa secunda suarum electionum, ab altera priori necessariò dependens, illique essentialiter subordinata, & consequenter in suam determinationem habet dominium solum secundarium, ab alio dependens, illique subordinatum. Unde sicut videmus in politicis, quod Vassallus, seu Fendatarius, quamvis habeat dominium utile in fundum, quia tamen tale dominium non est absolutum, & supremum, sed ab alio dependens, eique subordinatum, non habet in sua potestate ea quæ ad Regem, & supremum Dominum spectant. Ita similiter, ut voluntas creata habeat dominium secundarium & dependens in suos actus liberos, non requiritur quòd habeat in sua potestate divinum decretum, ejusque motionem, vel auxilia gratiæ quæ ab illo promanant, aliaque quæ ad supremum Dei dominium essentialiter pertinent. Solutio est D. Thomæ 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. ubi ait: *Homo est dominus suorum actuum & volendi & non volendi*

Mmm ij

Tr. 2.
de præ.
dest.
disp. 8.
art. 4.

di, propter deliberationem rationis quæ potest flecti ad unam partem, vel ad aliam; sed quod deliberet vel non deliberet, etsi huiusmodi sit dominus, oportet quod hoc sit per deliberationem precedentem, & cum hoc non procedat in infinitum, oportet quod finaliter deveniatur ad hoc quod liberum arbitrium hominis moveatur ab aliquo exteriori principio quod est supra mentem humanam, scilicet Deo: ut etiam Philosophus probat in capitulo de bona fortuna. Unde mens hominis, etiam sani, non ita habet dominium sui actus, quin indigeat moveri à Deo, & multo magis liberum arbitrium hominis infirmi post peccatum, per quod impeditur à bono per corruptionem nature. Idem docuerat supra quæst. 9, art. 4, ad 1, his verbis: De ratione voluntarij est quod principium ejus sit intra, sed non oportet quod hoc principium intrinsecum sit primum principium, non motum ab alio: unde motus voluntarij, etsi habeat principium proximum intrinsecum, tamen principium primum est ab extra, sicut & primum principium motus naturalis est ab extra, quod scilicet movet naturam. In his duobus testimonijs solvit D. Thomas argumentum, quod apud Adversarios Palmarium est, & in hoc certamine, veluti Achylleum. Videndus est etiam 1. p. quæst. 85, art. 1, ad 3, quæst. 105, art. 4, ad 2, & quæst. 3, de malo art. 2, ad 4.

118. Ex his patet, nullum ex alijs absurdis & inconvenientibus quæ nobis obijciunt Adversarij: nempe studium virtutis retundi, orationes refrigescere, vel extingui, fœcordiam, torporem, & ignaviam generari, aliaque quæ supra retulimus ex Lessio, Molina, Vazque, & alijs Recentioribus, sequi ex nostra sententia. Ut enim eruditè docet Prosper libro 2, de vocatione Gentium, cap. 36. Quavis quod statuit Deus nullà possit ratione non fieri, studia tamen non tolluntur orandi, nec per electionis propositum, liberi arbitrij devotio relaxatur: cum implenda voluntatis Dei ita sit ordinatus effectus, ut per laborem operum, per instantiam supplicationum, per exercitia virtutum fiant incrementa meritorum; & qui bona egerint, non solum secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita coronentur. Ob hoc enim in remotissimo ab humana cognitione secreto, præfinitio hujus electionis abscondita est.

Similia habet S. Gregorius libro 1, Dialog cap. 8, ubi hæc scribit: Obtineri nequaquam possunt quæ prædestinata non fuerunt: Sed ea quæ sancti viri orando efficiunt, ita prædestinata sunt, ut precibus obtineantur. Nam ipsa quoque perennis regni prædestinatio, ita est ab omnipotenti Deo disposita, ut ad hoc electi pio labore perveniant; quaerens postulando mereantur accipere, quod eis omnipotens Deus ante sæcula disposuit donare. Quod subinde Abrahami probat exemplo, cui cum per Isaacum prædestinata soboles foret, eadem tamen Isaac præcibus emerenda fuit. Unde nimirum constat (inquit) quia prædestinatio precibus impletur, quando is in quo Deus multiplicare semen Abrahamæ prædestinaverat, oratione obtinuit.

Legendus est etiam S. Thomas infra quæst. 23, art. 8, ubi sic discurrit: Sicut sic providentur naturales effectus, ut etiam causa naturales ad illos naturales effectus ordinentur, sine quibus illi effectus non provenirent. Ita prædestinatur salus alicui, ut etiam sub ordine prædestinationis cadat quidquid hominem promovet in salutem: vel orationes proprie, vel aliorum, vel alia bona, vel quidquid huiusmodi, sine quibus aliquis salutem non consequitur. Unde prædestinatis conandum est,

A ad bene operandum & orandum, quia per huiusmodi, prædestinationis effectus certitudinaliter impletur. Propter quod dicitur 2. Petri 1. Satagite ut per bona vestra opera, certam vestram vocationem & electionem faciatis.

119. Adde etiam, quod illa omnia argumenta & inconvenientia æquè militare videntur contra infallibilitatem divinæ præscientiæ, ac contra efficaciam intrinsecam divinorum decretorum. Unde inquit Augustinus de bono perseverantiæ cap. 15, *Ista cum dicuntur, ita nos à consuetudine vera Dei gratia, id est quæ non secundum merita nostra datur, & à consuetudine secundum eam prædestinatione Sanctorum deterere non debent; sicut non deteremur à consuetudine præscientiæ Dei, si quis de illa populo sic loquatur ut dicat: sive nunc rectè vivatis, sive non rectè, tales vos eritis postea, quales vos Deus futuros esse præscivit, vel boni si bonos, vel mali si malos. Nunquid enim si hoc audito nonnulli in torpore segnitieque veritantur, & à labore proclives ad libidinem post concupiscentias suas eant, propterea de præscientiæ Dei falsum putandum est esse quod dictum est? Nonne si Deus illos bonos futuros esse præscivit, boni erunt in quantalibet nunc malignitate versentur: Si autem malos, mali erunt, in quantalibet nunc bonitate cernantur? Subdit: Fuit quidam in nostro Monasterio, qui corripientibus Fratribus, cur quadam non faciendâ faceret, & faciendâ non faceret, respondebat: Qualiscumque nunc sim, talis ero qualem me Deus futurum esse præscivit. Qui profecto verum dicebat, ex hoc vero non proficebat in bonum. Sed usque adeo profecit in malum, ut desertâ Monasterij societate, fieret canis reversus ad suum vomitum, & tamen adhuc qualis sit futurus incertum est. Tandem concludit: Nunquid ergo propter huiusmodi causas, ea quæ de præscientiâ Dei vera dicuntur, vel neganda sunt, vel tacenda; tunc scilicet, quando si non dicantur, in alios itur errores?*

Pergit capite sequenti, & inter alia, verba hæc aurea scribit: Cavendum est igitur, ne dum timeamus ne tepescat hortatio, & extinguatur oratio, accendatur elatio. Dicatur ergo verum, maxime ubi aliqua quæstio ut dicatur impellit, & capiant qui possunt: ne foris cum taceatur propter eos qui capere non possunt, non solum veritate fraudentur, verum etiam falsitate capiantur, qui verum capere quo caveatur falsitas possunt.

120. His Augustini testimonijs addam verba Benedicti Peretij, Societatis JESU, viri (ut ait Posselinus ejusdem Societatis) insigni eruditione, & perspicuitate referti. Hic ergo Tomo 6, suarum disputationum selectarum, in sacram Scripturam disp. 213, ait: argumenta quæ contra nos obijciunt Adversarij, non esse nova, nec recens inventa, sed illa ipsa olim vivente etiam S. Augustino, à Massiliensibus, alijsque Galliæ Episcopis, adversus illum fuisse objecta. Et tamen (inquit) nihil moverunt Augustinum, quominus sententiam suam constanter tueretur usque ad mortem, neque scandala quæ ob id oriebantur, & nonnullis accidebant; curanda esse putavit, indicans esse passiva, ut quæ ex infirmitate veritatis, & imperitiâ divinarum Scripturarum nascerentur &c.

§. III.

Ultimum argumentum diluitur.

121. **A**D ultimum argumentum breviter dico quòd si illud rectè concluderet, probaret etiam proscribendam esse scientiam mediam, quia olim eam admittebant Semipelagiani, eaque utebantur ad suos errores defendendos, ut fateatur Suarez Tractatu de Prædest. cap. 5. num. 5. & manifestè colligitur ex Fausto lib. 2. de libero arbitrio cap. 2. ubi ait: *Præscientiam & prædestinationem Dei malè intelligunt astruentes quòd inde humanorum actuum causa nascatur.* Et paulò post subdit. *Generalis itaque præscientia, qua de statu B mundi totius apud Deum manet, de potentia nascitur, sed circa statum hominis, qualitates, & species præscendi, DE HUMANI ACTVS INSPECTIONE MUTVATVR.* Et infra ait: *Magis de origine voluntatis humana, genus præscientie divina derivari, quam opera ac voluntates hominum, de nutu & impulsu Providentia celestis incipere.* Et tandem cap. sequenti sic concludit, *NISI PRÆSCIENTIA EXPLORAVERIT, PRÆDESTINATIO NIHIL DECERNIT.* Si ergo à Scholis Catholicorum decreta ex se efficacia, & consensum nostræ voluntatis antecedentia, relegari debent, quia in libris Calvini continentur: debent etiam, eadem ratione, à Catholicis proscribi, ac de medio tolli scientia media, & decreta prævisionem futuri consensùs præsupponentia, quia ea similiter docentur à Fausto, Semipelagianorum Antesignano, in libris de libero arbitrio, quos (ut supra retulimus ex Baronio) Hormisda Papa, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentes, damnavit. Hoc ergo Adversariorum telum, vel irritum est acinane, vel eo pariter vulneratur scientia media. De quo plura diximus in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, ubi etiam varia doctrinæ Thomisticæ & Calvinianæ discrimina exposuimus, & omnia quæ P. Annatus in libro de scientia media disp. 4. cap. ultimo, tum ex Catholicorum, tum ex Hæreticorum testimonis, post Theophilum Raynaudum, nobis objicit, perspicuè solvimus, & profus diluimus; ibique etiam clarè ostendimus, objectionem illam Adversariorum, merito *frigidam* appellari; cum nemo, nisi omnino bardus & stolidus, tam clara & aperta Doctrinæ Thomisticæ & Calvinianæ discrimina quæ ibi expendimus, percipere facile non valeat. Unde de hoc argumento nihil hîc superest dicendum.

Solum referemus quòd ait Magister Lorca, Generalis Ordinis Cisterciensis, & in Academia Complutensi Primarius, disp. 21. de gratia, conclus. 1. nempe *Nimis excedere eos qui in superabili contentione defendunt, physicam promotionem quam docent Thomistæ, auferre libertatem, & sententiam que illam asserit, nihil aut parùm à Calvinio differre: cum enim evidens sit esse D. THOMÆ DOCTRINAM, & plurimum ex antiquis Scholasticis, nullà ratione timendum est aliquid ei inesse periculi, sed potius credendum est esse fidei Catholice consonam. Et his censuris uti, NEC PIE, NEC PRVDENTER FIT,*

Addam etiam quæ scribit Baronius ad annum 409. Tomo 6. paginà 943. Recentiores illos prudenter admonens & corrigens: *Videant* (inquit) *quanto periculo quidam ex Recentioribus se exponunt, dum in Novatores insurgunt, ut eos consu-*

Tom. I.

Atem, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedunt, cum alioquin arma non desint, quibus hæretici prostigentur.

ARTICVLVS VI.

Alia argumenta solvuntur.

ALia solent ab Adversarijs proponi argumenta, tum ex autoritate Scripturæ & SS. Patrum, tum ex ratione, quæ hîc breviter referemus ac diluemus, ut isto Theologiæ Thomisticæ Clypeo, omnia ipsorum tela facile propelli ac irritari, imò & in eos retorqueri possint.

§. I.

Solvitur argumentum desumptum ex inexcusabilitate peccatorum in die iudicij.

HOC argumentum plurimùm extollunt & magnificant quidam Recentiores, illudque sub his terminis proponunt. Scriptura & SS. Patres dicunt, omni excusatione caruitos improbos in die iudicij: quia quancumque prætexant occasionem sui lapsûs, & quodcumque allegent sibi fuisse impedimentum ad bene operandum, poterunt eis opponi alij, qui in eodem fuerint cum illis statu antecedenti, & tamen rectè egerint: Sed hoc non potest verificari, si divinum decretum sit ex se efficax, & prædeterminans voluntatem ad operandum: Ergo tale decretum rejciendum est. Minor probatur: Deus in die iudicij non poterit opponere improbis & peccatoribus aliquos viros bonos & justos, qui caruerint decreto efficaci & prædeterminatione physica, & tamen rectè fuerint operati; cum tale decretum, & prædeterminatione ex illo promanans, sint omnino necessaria ad bene operandum, & aliqua applicatio liberi arbitrij, prærequisita ad agendum, ac proinde pertinens ad statum antecedentem potentia libera: Ergo in nostra sententia impossibile est quòd Deus opponat in die iudicij malis Angelis, aut hominibus perversis, aliquem, vel aliquos, qui fuerint in eodem statu antecedenti cum illis, & tamen rectè operati sint.

122. Confirmant hoc argumentum, & dicunt ex doctrina Thomistarum sequi, vanas reddi exprobrationes, quibus Deus in sacris litteris exprobrat vineæ suæ (id est populo Israëlítico, vel animæ fidei) quòd uvas non ferat, sed spinas, aut labruscas, hoc est quòd non faciat fructus bonorum operum, sed opera mala & perversa, ut habetur Isaiæ 5. Sequela probatur: Ut justa sit exprobratio, debuit esse talis cultura vineæ, per quâ fructum reipsa ferret, & non solum per quam possit producere fructus: Sed si tali vineæ desit aliud prærequisitum ad operandum, applicatio scilicet potentia, quæ est à decreto efficaci, non habet re verâ sufficientem culturam, per quam fructum reipsa ferat: Ergo immeritò Deus illi exprobraret, quòd non faceret uvas, sed labruscas, & imprudenter ab illa expectaret fructus bonorum operum.

Hoc explicant & confirmant exemplo agricolæ, qui si ultimam manum non adhiberet vineæ suæ, & illi denegaret aliquam culturam omnino necessariam ut faceret fructus, immeritò conquereretur de tali vinea, eò quòd non ferret uvas, sed spinas aut labruscas. Sicut etiam immeritò quis exprobraret homini constituto in tenebris, & non habenti copiam luminis, quòd non videret, licet

M M m iij